

INNSPILL TIL KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2021 – 2033

1. Innledning og sammenfatning

Her gis innspill til det vi mener kommunen vil være tjent med å inkludere i kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2021 – 2033. Først gir vi en rask oppsummering av innholdet før vi i punkt 2 flg. redegjør nærmere for detaljene.

Innspillet er todelt og knytter seg til Ringerikes identitet i) som fjellkommune med høyfjellsområdet Vikarfjell og ii) som knutepunkt med mange forbireisende langs E16 og Rv. 7 – altså en bredere synsvinkel enn Ringerike og Hønefoss kun som et regionsentrum.

Dette er realiteter og således ingenting nytt. Vår ambisjon er å løfte frem og å identifisere disse viktige ressursene som i dag ikke utnyttes optimalt. Samfunnsdelen omtaler og omhandler både Vikarfjell og knutepunktet Ringerike. Likevel definerer ikke kommunen seg uttrykkelig som en fjellkommune slik konkurrerende kommuner gjør, og fokuset på knutepunktet Ringerike ligger på regionen rundt slik at den betydelige gjennomfartstrafikken med utspring utenfra regionen uteglemmes.

Resultatet har blitt at andre kommuner konkurrerer mot Ringerike med fortrinn ved å tiltrekke seg disse kundegruppene. Vi mener at kommunen er tjent med å programfeste et engasjement for å delta i konkurransen om denne kundegruppen.

Første skritt for Ringerike kommune bør derfor være å erkjenne disse realitetene, identifisere dette som ressurser, og fastslå målsettingene på øverste nivå ved å nedfelle dette i kommuneplanens samfunnsdel.

Målet er å gi Ringerike flere økonomiske bein å stå på og derigjennom bidra til økt soliditet ved uforutsette tider. Dette er også viktig for økt sysselsetting, bosetting og skatteinngang for kommunen som igjen kan finansiere utvikling, innhenting av vedlikeholdsetterslep på veier og bygninger, og flere sykehjemsplasser.

I det følgende vil vi redegjøre nærmere for dette.

2. Samfunnsdelen som verktøy: Identitet og virkninger

Samfunnsdelen er et overordnet styringsverktøy for arealplanverk slik som kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner og reguleringsplaner. Samfunnsdelen styrer altså utviklingen fra planlegging i tidlig fase og frem til byggesøknad og ferdigattest.

Mye i en samfunnsdel vil ligge på et universelt og overordnet nivå slik som å skulle være attraktiv for næringsetablering og bosetting. Dette er målsettinger som nok finnes i de fleste kommuner. I arbeidet med utforming av samfunnsdelen er det viktig med grundige prosesser for å kartlegge de særegne forholdene som gjelder for nettopp vår kommune Ringerike, hvilket kommunen også jobber

aktivt med. Slik kan det identifiseres hvilke ressurser og hovedretninger kommunen skal fokusere på for å oppnå de overordnede målene om etablering, bosetting og trivsel.

På mange måter er kommuneplanens samfunnsdel det overordnede uttrykket for kommunens identitet. Hvilke ressurser har vi og hvordan skal disse forvaltes? Dette er det avgjørende spørsmålet for de retninger kommunen skal styres i. Ved å nedfelle de særegne forhold og verdier som ligger i kommunen oppnås samtidig en identitet og det fokuset som er nødvendig for at samfunnsutviklingen skal lykkes på best mulig måte. Dermed blir kommuneplanens samfunnsdel også et effektivt styringsverktøy.

Ringerike kommune er en råvareprodusent innenfor jordbruk, skogbruk og mineralråstoff. I tillegg er vi en videreførdler innen råvareindustri, og industrisatsing vil fortsatt være en viktig satsing fremover. Universitet, kunnskapsbedrifter og høyteknologi er blitt et viktig felt som styrker kommunen nå og i fremtiden. Hønefoss er blitt en kulturby både innenfor scene, opplevelser og utdanning av barn og ungdom.

Ringerike er også et sentrum for regionen ved å være et knutepunkt. Dette blir ytterligere styrket i forbindelse med Ringeriksbanen og ny E16.

Eksisterende samfunnsdel for 2015 – 2030 har fokus på de sentrale temaene som behøves for en god samfunnsutvikling. Befolkning, folkehelse, bolig, næring og vekst er inntatt. Dette er punkter som bør videreføres i ny samfunnsdel. Samtidig mener vi at Ringerike kommune har mye å vinne på å fokusere på noen felt som ikke har vært identifisert og nedfelt i samfunnsdelen tidligere. Ringerike kommune har flere økonomiske bein å stå på. Disse bør styrkes, men kommunen bør også benytte seg av muligheten for å etablere nye økonomiske bein der de faktiske eller naturgitte forholdene gir grunnlag for det. Dette vil gi en ytterligere soliditet både for kommunens utvikling, næringsliv, kultur og idrett, samt også skattekroner som kan bidra til å opprettholde og utvide tilbudet innen helse og omsorg slik som sykehjemsplasser, innhenting av vedlikeholdsetterslepet på vegnett og bygninger, mv.

3. Gjeldende samfunnsdel

Den gjeldende samfunnsdelen for 2015 – 2030 fastslår at Ringerike og Hønefoss skal være et regionsenter. Blant annet står det at det skal skapes «flere arbeidsplasser i basisnæringene, besøksnæringene og næringer knytta til Hønefoss som regionhovedstad». Vi vil vise til fremtidsvisjonen for 2030:

- I kapittel 4.2 om næring står det at «Ringeriksbanen og E16 er bygd ut, og dette har styrka regionens konkurransekraft og gitt en økt integrasjon med områdene rundt.» Dette gjennomføres bl.a. ved å «skape flere arbeidsplasser i basisnæringene, besøksnæringene og næringer knytta til Hønefoss som regionhovedstad.» Når det gjelder «effektive samferdselsløsninger» står det at kommunen skal «utvikle infrastruktur som øker mulighetene for næringsutvikling.»
- I kapittel 4.3 om by- og lokalsamfunn fremgår det at «Hønefoss [er] et attraktivt bosted og en urban handelsby, som er en motor for næringsutvikling i regionen. Det er et godt samspill mellom byen Hønefoss og de livskraftige lokalsamfunna rundt.»

I workshop for kommunestyret var det nedfelt et eget punkt om å «bygge opp under kollektivknutepunkt». Dette gikk ut på å «styrke Hønefoss som regionalt kollektivknutepunkt» og «styrke lokale kollektivknutepunkt i tettsteder og kollektivakser». Den nærmere beskrivelsen var som følger: «I Hønefoss er jernbanestasjonen det sentrale kollektivknutepunktet for sømløse reiser til, fra og gjennom regionen.»

Det er både positivt og viktig at kommunen fokuserer på punktene nevnt ovenfor.

Ansvar for utviklingen ligger først og fremst hos private aktører. Det som nedfelles i kommuneplanens samfunnsdel er imidlertid viktig som signaleffekt og for å styre og å stimulere i ønsket retning.

Vi mener at kommunen i ny samfunnsdel har mye å vinne på å ta tak i potensialet som ligger både innenfor gjennomreisende som kundegruppe.

4. Innledende om knutepunktet og forbireisende

Ringerike og Hønefoss er både et knutepunkt og en regionhovedstad. Fokuset i samfunnsdelen er imidlertid først og fremst på de reisende som allerede bor i regionen eller har Hønefoss som destinasjon.

Dette er et viktig fokus, men det er samtidig en snever tilnærming som bare inkluderer en andel av trafikken på E16 og Rv. 7. Samfunnsdelen bør erkjenne at en betydelig andel av trafikken på veinettet har sin destinasjon andre steder enn Hønefoss og Ringerike. Eksempler på dette er reisende til Bergen og hyttetraffikken til fjell- og hyttekommuner lengre nord. Kommunen bør også sette fokus på denne delen av de reisende.

Trafikken utgjør i all hovedsak varetransport, noe busstrafikk og en stor mengde personbiler. Svært mange av disse har hytter utenfor Ringerike som destinasjon.

Det grønne skiftet skal dreie befolkningen vekk fra bilbruk. Skal man til hytta vil det foretrukne transportmidlet imidlertid være personbilen fremfor buss. Selv om bilbruken nok vil reduseres over tid vil personbilen fortsatt være et viktig transportmiddel i lang tid fremover. Spørsmålet er hvordan Ringerike kommune vil forholde seg til denne realiteten; delta i konkurransen om å være et attraktivt stoppested, eller la de reisende dra forbi for å handle og ha hytte i andre kommuner.

Per i dag savner vi en bevisst strategi for denne store andelen gjennomfartstrafikk. Dette kan Ringerike gjøre noe med nå som kommuneplanens samfunnsdel skal rulleres.

Her har kommunen mye å vinne på både å erkjenne og definere dette som en del av kommunens identitet og målsetting. Dette er dessuten svært nærliggende når kommunen allerede definerer seg selv som et sentralt knutepunkt med tanke på regionen og med tilknytning til det sentrale vegnettet E16 og Rv. 7. Ved å gjøre knutepunktet attraktivt for stopp vil det også åpne seg muligheter for å trekke de reisende videre inn til Hønefoss, hvilket er i tråd med målsettingen om et levende sentrum også etter FRE16. Denne identiteten og målsettingen har nær sammenheng med omdømmebyggingen som kommunen nå arbeider med.

4.1. Forbireisende innenfor «fjell og hytte»: Hva representerer denne kundegruppen?

En stor andel av trafikken langs veiene utgjør hyttetraffikk i form av personbiler. Dette er synlig i form av store køer langs E16 og Rv. 7. Denne kundegruppen er enten personer som eier en hytte eller personer som leter etter hytte. De som eier hytte reiser som oftest forbi Ringerike for å nå frem til en fjellkommune lengre nord der hvor hytta ligger. De som leter etter hyttetomt reiser ofte forbi Ringerike fordi de oppnår konkurransedyktige rammer i kommuner lengre nord. En viktig del av dette bildet handler også om manglende kunnskap og informasjon. Altså at mange tror de må reise lengre nord enn Ringerike for å finne en hyttetomt i fjellområder. Det de ser etter er en fjellkommune.

Vikerfjell er Ringerike kommunes høyfjell, som også gjør Ringerike til Oslo, Asker og Bærums nærmeste høyfjellskommune. For å komme frem til hytta etter flere timers kjøretur er det altså mange hytteeiere som kjørte forbi den første høyfjellskommunen de kom til, nemlig Ringerike. Etablering av attraktive hytteområder nærmest mulig de høyest befolkede områdene i Norge vil også være i god harmoni med målsettingene om det grønne skiftet og redusert bilbruk ettersom hytta da vil være ca. 1 time unna i stedet for en 4-5 timers kjøretur.

Ringerike kommune kan med dagens planbestemmelser for Vikerfjell ikke tilby hyttebyggere konkurransedyktige rammer for tomten og hytta slik de konkurrerende kommunene lengre nord gjør. Dette har vi tro på at blir korrigert gjennom rullering av kommunedelplanen for Vikerfjell, både med fokus på bestemmelsenes innhold og tomtefelt.

For å bringe kunnskap om Vikerfjell til personer som bor utenfor vår region er det første naturlige – og viktige – steget at kommunen selv definerer seg som en fjellkommune på lik linje med de øvrige kommunene med fjell og hyttetomter. Vi kan ikke forvente at utenforstående skal bli kjent med mulighetene på Vikerfjell dersom kommunen selv ikke uttrykkelig definerer seg selv som en fjellkommune. Konsekvensen vil være at Ringerike taper i konkurransen og at de som vil eie eller bygge hytte reiser forbi Ringerike til de andre fjellkommunene lengre nord. Det er ingen grunn til å la dette fortsette å skje.

Det er viktig for satsingen at Ringerike kommune selv definerer seg som en fjellkommune og uttrykkelig viser at kommunen har tro på dette som en del av sin identitet ved nedfelling i kommuneplanens samfunnsdel.

4.2. Øvrige forbireisende: Hva representerer denne kundegruppen?

Gjennomreisende har typisk behov for å gjøre et eller flere stopp langs ruten. Det kan være på en reisestasjon for å fylle drivstoff eller lade, spise, ta en pause, eller gi barna en aktivitet. De velger stoppested ut i fra mange momenter slik som total reisevei, hvor langt de har kjørt, økonomi, barna og attraktivitet. Det momentet som vi kan gjøre noe med er også av de mest betydningsfulle, nemlig attraktiviteten. Kommunens overordnede strategi i samfunnsdelen bør erkjenne denne gruppen mennesker og fastslå målsettingen om at kommunen skal være et attraktivt stoppested.

Dette handler ikke utelukkende om å få denne trafikken til å gjøre stoppen her i stedet for i andre kommuner for å legge igjen penger der og da. Det henger like mye sammen med satsingen på Hønefoss som sentrum og knutepunkt. En strategi for å øke attraktiviteten slik at flere tar en stopp i vår kommune vil samtidig gi en positiv assosiasjon til Ringerike og Hønefoss. Denne strategien vil altså bidra positivt til å gjøre Ringerike til et stoppested oftere enn tidligere, både utenfor og

innenfor sentrumskjernen. Foruten positiv effekt for næringsliv og sentrum vil dette også kunne gi positiv effekt for Vikersfjell gjennom økt publisitet og positive assosiasjoner.

Det å gi Hønefoss sentrum økt tiltrekningskraft og tilgjengelighet er avgjørende for å oppnå et levende sentrum, særlig etter FRE16. For å unngå en soveby hvor sentrumsfunksjoner i praksis flyttes til Sandvika må det være en kjede av attraktivitet og tilgjengelighet fra hovedårene E16 og Rv. 7 via knutepunkt og videre inn til Hønefoss. Det er viktig å se synergier, transportakser og samarbeid fra E16 til Hønefoss sentrum på tvers av plangrenser og eiendomsgrenser.

Dette forutsetter velfungerende og intuitive trafikk- og ferdselsårer fra E16 og inn til Hønefoss samt attraktive knutepunkt ved E16. Det første steget mot dette målet starter ved at kommunen nedfeller denne målsettingen i kommuneplanens samfunnsdel. Ringerike er en knutepunks- og gjennomfartskommune og bør ha en målsetting om å være attraktiv ikke bare for trafikk fra regionen med Ringerike som destinasjon, men også være attraktiv for de som ellers er forbireisende.

5. Identitet og målsetting i samfunnsdelen

Kort oppsummert sammenfatter vi de mest sentrale utfordringene slik:

- Privatpersoner som ønsker å bygge hytte reiser ofte forbi Ringerike.
- Reisende tar oftest stoppen på reisen andre steder enn i Ringerike.
- Ringerike kommune bør identifisere seg selv som høyfjellkommune – den nærmeste til Osloregionen.
- Ringerike kommune bør ha som mål å gjøre seg attraktiv for forbireisende slik at de gjør stoppen sin og legger igjen pengene her i stedet for i andre kommuner.
- Ringerike kommune bør se potensialet som knutepunktet og forbireisende utgjør for et attraktivt – og dermed levende – Hønefoss sentrum.

Det vi mener bør nedfelles i kommuneplanens samfunnsdel sammenfatter vi punktvis slik:

- Ringerike er:
 - Regionhovedstad
 - Knutepunkt for regionen
 - Knutepunkt for gjennomfartstrafikk
 - Fjell- og hyttekommune – Oslos nærmeste høyfjell
- Ringerike skal
 - Være et sted man stopper – ikke et sted man reiser forbi
 - Være attraktiv for regionen både innenfor bolig og næring
 - Være attraktiv som destinasjon for kollektivtransport og tilreisende
 - Være attraktiv som stoppested for forbireisende langs E16
 - Derigjennom også bidra til å øke attraktiviteten som destinasjon både for Hønefoss sentrum, Vikersfjell og lokalsamfunnet
 - Være attraktiv for personer som søker hyttebygging, reiseliv og opplevelser
 - Bygge et godt og attraktivt omdømme som destinasjon

Vi mener kommunen har mye å vinne på å være seg bevisst sin situasjon og realitet som sentralt knutepunkt for reisende på Østlandet og som fjellkommune. Det er lite ressurskrevende å nedfelle

denne realiteten, identiteten og målsettingen i kommuneplanens samfunnsdel, samtidig som at dette gir tydelig signaleffekt og forankrer det arbeidet som må gjøres på vei mot dette målet.

Mvh

Asle og Andreas Oppen

Oppen gård